

DOMAČE TROŠENJE ZAČENJA PRISPEVATI K OŽIVLJANJU GOSPODARSKE AKTIVNOSTI

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

6

Domače trošenje se krepi in začenja prispevati k oživljanju gospodarske aktivnosti, ki jo je doslej poganjal le izvoz. Kaže, da lahko tudi v prihodnjih mesecih pričakujemo povečevanje agregatnega povpraševanja. Izvozna pričakovanja so se stabilizirala na ravni, ki je nad dolgoročnim povprečjem, realizacija v trgovini na drobno in gostinstvu kaže, da se tudi trošenje prebivalstva počasi krepi. Pričakovane investicije v osnovna sredstva so prav tako krepke. Po prvih treh mesecih je bila blagovna menjava nad primerljivo lansko. Primanjkljaj presega primerljivega lani, a ostaja v mejah zmernega. Zmerno vračanje gospodarskega optimizma se nadaljuje. Malone vsi kazalniki poslovnih tendenc, razen v gradbeništvu, so se v aprilu okrepili. Zaupanje v predelovalnih dejavnostih se je ohranilo, pozitivno vzdušje se je ustvarilo tudi v storitvenih dejavnostih. Zaupanje v gradbeništvu ostaja nespremenjeno, a je globoko pod dolgoletnim povprečjem. Gospodarska klima in splošni poslovni optimizem v celotni EU27 sta se nekoliko poslabšala.

Industrijska produkcija se je povečala; v prvih dveh mesecih je bila za desetino večja kot v enakem obdobju lani, vendar impulzni trend kaže, da se je rast v februarju počasi zniževala. V EU27 in v evro območju se je v februarju glede na januar industrijska produkcija malo povečala, glede na lansko leto za približno 7 odstotkov. Med državami članicami, za katere so podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na mesec prej padla v desetih, zrasla pa v trinajstih. Gradbeništvo ostaja najbolj kritična dejavnost v Sloveniji, saj je vrednost gradbenih del za petino manjša kot lani in se trendno še zmanjšuje. Zmanjšuje se tudi število turističnih prenočitev predvsem domačih gostov. Gibanja v transportnih dejavnostih ostajajo divergentna. Število registriranih brezposelnih oseb se je aprila zmanjšalo, ostalo pa je za osmino večje kot lani, na Zavod se je prijavilo manj novih iskalcev, manj prijavljenih se je tudi zaposlilo. Največ novih prijav prinaša iztek zaposlitev za določen čas. Stopnja brezposelnosti na območju evra se marca ni spremenila, bila je za 0.2 odstotne točke nižja kot pred letom; višja je v desetih članicah EU27, nižja pa v šestnajstih.

Aprila so se cene povečale; cene blaga bolj kot cene storitev; bolj dolgoročna dinamika se je malo znižala. Medletna inflacija je nižja kot v evro območju, kjer je aprila medletno povečanje še malenkost poraslo. Razlike v dinamiki cen med Slovenijo in evro območjem se povečujejo tudi pri osnovni inflaciji, ki je bila marca v Sloveniji praktično enaka 0, medtem

ko se je v evro območju povečala. Negativna proizvodna vrzel torej v Sloveniji še naprej zadržuje pritisk svetovnih cen surovin. Dinamika proizvajalčevih cen je marca zastala. Tudi pri proizvajalčevih cenah se razlike v rasti med Slovenijo in evro območjem povečujejo. Cenovna pričakovanja pri blagu so visoka, pri storitvenih sektorjih sicer zaostajajo, vendar so po marcu že dosegla dolgoletne povprečne vrednosti. Povprečne (bruto) plače so se februarja zmanjšale, še bolj se je zmanjšalo število delovnih ur, zato se je povprečna urna plača povečala. Plače so se februarja zmanjšale v večini gospodarskih dejavnosti, v javnem sektorju pa še naprej stagnirajo.

Javnofinančni prihodki so se aprila povečali, bolj dolgoročna dinamika je ostala še naprej krepka. Medtem ko so v prvem četrtletju pospešek dajali domači davki na blago in storitve, so aprila precej poskočili prihodki neposrednih dajatev; predvsem od davka na dobiček, ki se bo povečeval tudi v naslednjih mesecih. Prihodki od prispevkov za socialno varnost napredujejo počasi, saj jih zavira zmanjševanje zaposlenosti. Pri domačih davkih na blago in storitve je zaradi velikega premikanja vplačil težko določiti tekočo trendno dinamiko; aprilski prihodek je sestavljen iz velikega povečanja DDV in padca trošarin. Stagniranja kreditiranja se nadaljuje. Skupna posojila so se marca povečala, a je praktično vse povečanje šlo denarnem sektorju, krediti podjetjem in prebivalstvu so že tretji mesec praktično nespremenjeni. Krediti nefinančnim korporacijam so se marca zmanjšali, krediti prebivalstva so se sicer povečali, a se zmanjševanje medletne dinamike nadaljuje; zmanjšala se je tudi dinamika stanovanjskih kreditov. Krčenje posojilne aktivnosti nedenarnim sektorjem poslabšuje likvidnost podjetij in znižuje dinamiko depozitov prebivalstva. Aprilski dvig osnovne obrestne mere ECB ni opazno pospešil siceršnjega naraščanja medbančnih obrestnih mer. Depozitne obrestne mere se februarja niso opazno spremenile, posojilne pa so se rahlo povečale. Pri prebivalstvu so kratkoročne depozitne obrestne mere in obrestne mere za potrošniške kredite nižje kot v evro območju. Primanjkljaj na tekočem računu se je februarja in tudi v dveh mesecih letos povečal zaradi večjih primanjkljajev na računu blaga in dohodkov ter manjšega presežka na računu storitev; zmanjševal ga je manjši primanjkljaj na računu tekočih transferov. Zadolžitev se je povečala: določali so jo neto odliv kapitala prek računa neposrednih naložb, priliv prek računa naložb v vrednostne papirje in odliv prek računa ostalih naložb. Neto zunanja zadolženost Slovenije se je v januarju zmanjšala; bruto zunanji dolg je bil 41.9 milijarde evrov, terjatve 30.6, neto dolg pa 11.3 milijarde evrov.

DOMESTIC DEMAND BEGINS TO CONTRIBUTE TO A RECOVERY OF THE ECONOMY

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

8

Domestic demand strengthens and begins to contribute to the recovery of economic activity, which has been so far pushed by exports only. In the months to come, one can expect growth of aggregate final demand. Exports expectations stabilized at the level above long run average, while sales in retail trade and catering indicate that households demand gradually strengthen. Expected investments in fixed assets are strong, as well. Foreign trade in the first three months exceeded comparable trade in 2010, trade deficit was higher but acceptable. Enhanced business optimism continues. Practically all indicators of business trends, except in construction, strengthened in April. Confidence in manufacturing persisted, positive trends were created in services. Confidence in construction did not alter but it is at the level deeply below long run average. Business climate and general economics optimism in EU27 weakened slightly.

Industrial production increased; in the first two months it was ten percent higher than in the same period last year; the impulse trend however indicates that growth in February began to decrease. Industrial production in EU27 and in the euro area increased slightly in February compared to January; it grew by approximately seven percent a year. Among the member countries which reported on production, industrial production in February decreased in ten and increased in thirteen. Construction has remained the critical sector in Slovenia; the value of construction works in the first two months was twenty percent lower than in the same period of 2010, and it was shrinking. Number of tourist overnights decreased as well, particularly of domestic tourists. Trends in transportation branches diverge. The number of registered job seekers decreased significantly in April but at the level one eighth higher than a year ago. Less applicants registered with the employment offices but also less of the registered jobseekers departed. Most new jobseekers came due to termination of employment for fixed period. Unemployment rate in the euro area did not change in March; it was 0.2 percentage points lower than in March 2010; unemployment was higher in ten EU countries and lower in sixteen.

Retail sale prices increased in April, prices of goods more than prices of services; a longer run dynamics however decreased slightly. Inflation in Slovenia has been lower than in the euro area where inflation increased. The difference between inflation in Slovenia and in the

euro area is expanding also in also in the core inflation which is practically zero in Slovenia, while it increases in the euro zone. Economic state in Slovenia apparently prevents of the pressures coming from the world raw material prices to affect domestic retail sale prices. The dynamics of producers prices stopped in March; the difference between Slovenia and the euro area is growing here, as well. Price expectations for goods are high, while they lag in services. They nevertheless reached long run average values. Average (gross) wages in February declined; however as average number of working hours decreased even more average wage per hour increased. Wages decreased in most business activities of the private sector; they stagnated in the public sector.

Public revenues in April grew and the longer run dynamics remained strong. While acceleration in the first quarter can be attributed to domestic taxes on goods and services, the revenues of direct taxes jumped considerably in April, mainly due to increased profit taxes which might grow until the end of the year. Revenues of social security contributions for are hindered by the decline of employment. Because of high volatility in the payments timing of indirect taxes it is practically impossible to determine the trend directions; in April, a high rise of VAT was accompanied by shrinkage of excise taxes. Stagnation of credit activity continues. While total credits increased in April majority of the credits were to the banking sector; credits to non-financial companies and households remained unaltered with credits to non-financial companies fell while credits to households increased. Nevertheless, their dynamics weakened as well. The shrinkage of credit activity enhances poor liquidity of the non-financial companies and dynamics of deposits. Growth of ECB interest rate in April has not yet speeded up inter-bank interest rates. The deposit and credit interest rates did not change significantly in February. The short run deposit interest rates for households did not change while the credit rates for loans increased slightly; they are both lower than in the euro area. The deficit on the current account increased in February and in the first two months due to higher deficits on the trade and income accounts and lower surplus on the service account; the deficit on the current transfer account was considerably lower than a year ago. Indebtedness enhanced due to net outflow of capital through the FDI account, net inflow through the account of portfolio investments and net outflow through the account of other investments. Net foreign debt of 11.3 billions euro decreased slightly with liabilities of 41.9 billions euros and assets 30.6 billions euros.

AGREGATNO POVPRASEVANJE IN PRIČAKOVANJA

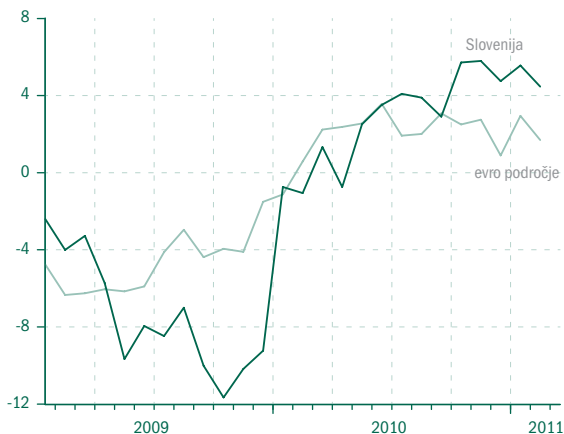
1. Skupno trošenje se še naprej počasi krepi

Podatki omogočajo kompletno oceno domačega trošenja le do januarja. Domače trošenje je januarja padlo, vendar je bil padec manjši od sezonskega, tako da se je medletna stopnja krepko povečala, z 2.6 % v decembru na 6.7 % v januarju. Z že sicer visoke decembrske rasti, se je tudi rast impulznega trenda (torej dolgoročna rast) še dodatno okrepila, na letni ravni je že presegla 10 %.

10

Krepko je januarja naraščala predvsem poraba prebivalstva, tudi pri njej se je trendna decembrska dinamika še okrepila (medletna rast je dosegla 7.5 %). Izdatki države za storitve in blago so januarja sicer desezonirano močno poskočili, vendar je zaradi velike znotraj letne variabilnosti te komponente domačega trošenja in narave te komponente v sprejetem proračunu, takšna dinamika za vzdržnost rasti domačega povpraševanja nepomembna. Investicije v osnovna sredstva so januarja dolgoročno naraščale po slabih 4 % letno, zaradi opaznih nihajev tudi pri investicijah še ni mogoče sklepati o ustrezno višji vzdržni dinamiki v naslednjih nekaj mesecih.

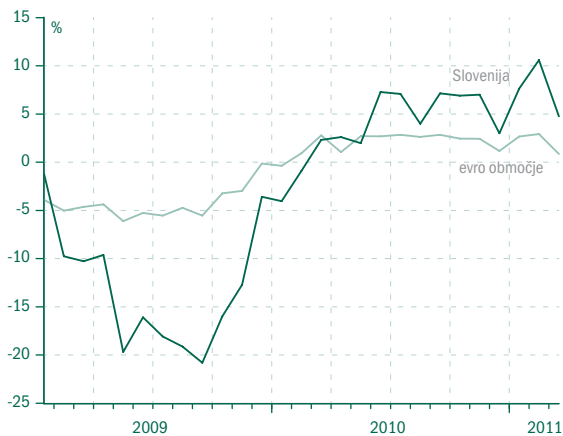
Realizacija v gostinstvu

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: desezonirane, nominalne vrednosti; medletne stopnje rasti

Realizacija v trgovini na drobno

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: desezonirane, nominalne vrednosti; medletne stopnje rasti

11

Razpoložljiva evidenca omogoča delno ilustracijo dinamike trošenja prebivalstva in širše države tudi za februar in marec. Slika trošenja v trgovini na drobno kaže, da se je krepka bolj dolgoročna dinamika trošenja prebivalstva nadaljevala verjetno celotno prvo četrtletje. V vseh treh mesecih je bila še enkrat višja kot v evro območju in v povprečju vzdrževala dinamiko iz januarja – realno je v povprečju prvih treh mesecev realizacija trgovine na drobno naraščala po medletnih stopnjah okoli 5 %. Podatki o realizaciji v gostinstvu kažejo, da je bilo trošenje za gostinske storitve nekaj počasnejše od trošenja v trgovini na drobno, povprečno je raslo po medletni stopnji okoli 5 %, realno torej po okoli 3 %.

Dodatni podatki o trošenju širše države za blago in storitve kažejo, da se je februarja trošenje države umirilo in naraščalo le še po medletni stopnji 2.7 %.

Daleč najbolj pomemben motor povpraševanja v prvem četrtletju je bilo izvozno povpraševanje, saj rast tujega povpraševanja ni pojenjala. Izvoz je v prvih dveh mesecih naraščal po medletnih stopnjah preko 20 % (realno po preko 13 % letno).

Pričakovanja v podjetjih kažejo, da lahko v naslednjih nekaj mesecih še naprej pričakujemo blago povečevanje končnega trošenja. Izvozna pričakovanja so se stabilizirala na ravni, ki je malo nad dolgoročnim povprečjem, medtem ko izvozna naročila konec aprila presegajo dolgoročno povprečje in poleg tega še hitro naraščajo. Pričakovanja v trgovini na drobno in storitvenih sektorjih kažejo, da se bo tudi trošenje prebivalstva še naprej počasi krepilo. Pričakovana prodaja v trgovini na drobno sicer stagnira na dolgoletnem povprečju, vendar se pričakovano povpraševanje v storitvenih sektorjih še naprej počasi povečuje - aprila

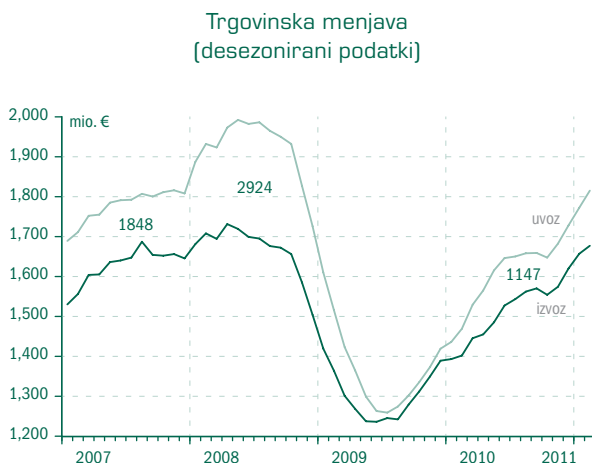
so pričakovanja v storitvenih sektorjih še vedno zaostajala za dolgoletnim povprečjem približno polovico toliko kot v povprečju lanskega leta.

Pričakovane investicije v osnovna sredstva v 2011 so prav tako krepke. Istočasno so pričakovana skupna naročila v gradbeništvu sicer na zelo nizki ravni, vendar se prav tako počasi krepijo.

2. Ohranjen velik medletni skok blagovne menjave

12

Tudi po prvih dveh letošnjih mesecih je blagovna menjava krepko, za preko 22 %, nad primerljivo lansko. Primanjkljaj nekoliko presega primerljivega lani, a ostaja v mejah zmernega.

Vir: SURS, lastni izračuni

Skupni izvoz je bil februarja 2011 1583 milijonov €, kar je 20.2 % več kot februarja 2010. Uvoz je znašal 1718 milijonov € (21.40 % več), kar pomeni primanjkljaj 135 milijonov € oziroma še vedno relativno ugodno 92.1 % pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1165 milijonov € (20.2 % več kot v enakem mesecu lani), prejem blaga iz EU 1331 milijonov € (povečanje za 23.4 %), kar da primanjkljaj 166 milijonov €. V menjavi z nečlanicami EU je bil februarski izvoz 418 milijonov € (medletno povečanje 20.4 %), uvoz 387 milijonov € (povečanje 14.8 %), kar pomeni presežek 31 milijonov €.

V prvih dveh mesecih 2011 skupaj je bil skupni izvoz 3102 milijonov € (22.4 % več kot v enakem obdobju 2010), skupni uvoz 3308 milijonov € (23.1 % več kot v prvih dveh

mesecih lani), kar pomeni primanjkljaj 206 milijonov € oziroma 93.8 % pokritje uvoza z izvozom. Pri tem je znašala odprema blaga v EU 2330 milijonov € (22.5 % več kot v enakem obdobju lani), prejem blaga iz EU 2539 milijonov € (22.9 % več), kar da primanjkljaj 209 milijonov €. Izvoz blaga v nečlanice EU je znašal 773 milijonov € (22.0 % več kot lani), uvoz iz nečlanice EU 769 milijonov € (povečanje za 23.7 %), kar pomeni presežek le 3 milijone €.

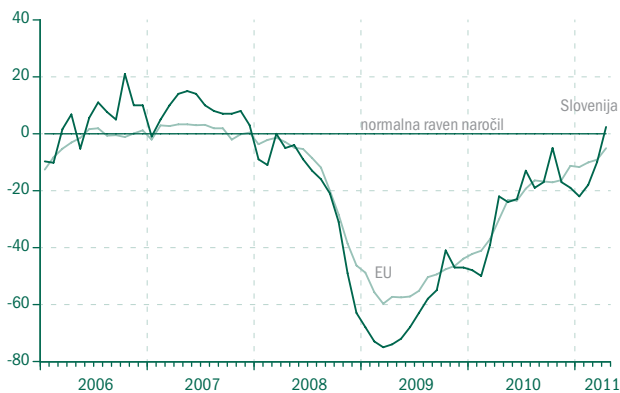
Po začasnih podatkih je Slovenija v marcu izvozila za 1867 milijonov evrov blaga, uvozila pa ga je za 2014 milijone evrov; trgovinski primanjkljaj je ob 92.7 pokritosti uvoza z izvozom marca znašal 147 milijonov evrov. Rast izvoza je zaostala za rastjo uvoza; v celotnem prvem kvartalu je bil izvoz za 19, uvoz pa za 21.3 odstotkov večji kot pred letom.

13

3. Zmerno vračanje gospodarskega optimizma se nadaljuje

Praktično vsi kazalniki poslovnih tendenc, razen kazalnika zaupanja v gradbeništvu, so bili v aprilu višji. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) je bila gospodarska klima aprila za 2 odstotni točki višja kot marca, od aprila lani je višja za 8 odstotnih točk, hkrati pa je tudi za 4 odstotne točke nižja od dolgoletnega povprečja. Na zvišanje vrednosti tega kazalnika je vplivalo predvsem zvišanje vrednosti kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih in kazalnika zaupanja v storitvah.

Naročila v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila aprila za 2 odstotni točki višja kot marca, glede na april lani je bila njegova vrednost višja za 8 odstotnih točk, glede

na dolgoletno povprečje pa za 9 odstotnih točk. Pričakovanja za naslednje tri mesece so rahlo neugodna. Med kazalniki stanj se je v aprilu glede na marec znižala vrednost zalog, proizvodnja pa je ostala na enakem nivoju kot v marcu. Med kazalniki pričakovanj se je glede na predhodni mesec najbolj znižala vrednost kazalnika pričakovan izvoz. April je bilo kot glavni omejitveni dejavnik proizvodnje najpogosteje navedeno nezadostno domače povpraševanje, s to težavo se je srečevalo 42 % podjetij. Za približno tretjino podjetij sta bila omejitvena dejavnika negotove gospodarske razmere in nezadostno tuje povpraševanje, za približno četrtino pa nepravilne obveznosti iz poslovanja in finančne težave.

14

Pozitivno vzdušje se je naselilo tudi v storitvenih dejavnostih, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v aprilu za eno odstotno točko višja kot predhodni mesec in za 14 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z aprilom lanskega leta pa je bila njegova vrednost višja za 14 odstotnih točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj so se v aprilu glede na prejšnji mesec večinoma znižale, razen kazalnika pričakovano zaposlovanje.

Zaupanje v gradbeništvu v aprilu ostaja nespremenjeno, saj je ostala vrednost kazalnika zaupanja v tem sektorju v primerjavi s predhodnim mesecem nespremenjena, v primerjavi z lanskim aprilom pa je bila višja za 13 odstotnih točk, hkrati pa je bila za 38 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Med kazalniki stanj se je v aprilu glede na predhodni mesec najbolj zvišala vrednost kazalnika tehnične zmogljivosti. Med gradbenimi podjetji je bilo v aprilu 57 % takih, ki so kot omejitve navedla nezadostno povpraševanje, 37 % podjetij je kot omejitve navedlo visoke stroške dela, 30 % pa visoke finančne stroške ter visoke materialne stroške.

Ankete SURS-a kažejo, da se je zaupanje v trgovini na drobno v aprilu zvišalo za 16 odstotnih točk glede na pretekli mesec, glede na april lani pa je bil kazalnik višji za 5 odstotnih točk. V aprilu je bil delež trgovinskih podjetij, ki pravijo, da je povpraševanje nizko, 42 %, kar 48 % podjetij je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi, za 42 % podjetij v trgovini na drobno pa so omejitve visoki stroški dela.

Gospodarska klima se je v celotni EU27 malenkostno poslabšala. Po podatkih Eurostata so se v aprilu naročila v predelovalni dejavnosti glede na mesec poprej zvišala za 0,6 odstotne točke, glede na april lani pa so nižja za dobrih 5 odstotnih točk. Glede na marec so se v aprilu za dobrih 5 odstotnih točk zvišala naročila v gradbeništvu, medtem ko so se pričakovanja v trgovini na drobno poslabšala za slabi 2 odstotni točki in so hkrati dobrih 9 točk višja kot aprila lani. Splošni poslovni optimizem se je v aprilu 2011 v celotni sedemindvajseterici malce znižal in sicer za 0,1 odstotne točke, v primerjavi z lanskim aprilom pa je le-ta višji za dobro odstotno točko.

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija nekoliko višja

Industrijska produkcija se je v februarju povečala. Po podatkih SURS-a je bila industrijska produkcija v mesecu februarju za skoraj 2 % višja kot mesec prej in skoraj 8 % večja kot v februarju lanskega leta, produkcija v prvih dveh mesecih letošnjega leta pa je bila desetino večja kot v enakem obdobju lanskega leta. Impulzni trend pa kaže, da se je v mesecu februarju industrijska produkcija zniževala po stopnji 0,17 %. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v februarju za dober odstotek manjše kot v mesecu prej, v primerjavi z lanskim februarjem so se zmanjšale za 3 %.

15

Dejavnost rudarstva se je v letošnjem februarju zvišala za dober odstotek glede na januar, v primerjavi s februarjem 2010 pa je se rudarstvo povečalo za 0,8 %. V prvih dveh mesecih letošnjega leta je bila dejavnost rudarstva za skoraj 2 % nižja kot v enakem obdobju lanskega leta.

Stanje v predelovalnih dejavnostih se še naprej izboljšuje, saj se je njihova aktivnost glede na mesec poprej v februarju letos povečala za skoraj 2 odstotka, glede na februar 2010 pa se je proizvodnja predelovalnih dejavnosti povečala za slabih 8 odstotkov. Prav tako se je dejavnost v predelovalni industriji precej povečala v prvih dveh mesecih letošnjega leta glede na enako obdobje lani in sicer za dobro desetino.

V februarju glede na predhodni mesec se je aktivnost sektorja oskrba z elektriko, plinom in vodo povečala za skoraj 2 %, glede na lanski februar pa se je sektor povečal za slabih šest odstotkov.

Produkcija v letošnjem februarju v primerjavi s predhodnim mesecem je bila za 0,8 % višja v proizvodnji proizvodov za vmesno porabo, nižja za 1,3 % v proizvodnji proizvodov za investicije in v proizvodnji proizvodov za široko porabo višja za 0,7 %.

Podatki Eurostata kažejo, da se je v mesecu februarju glede na januar industrijska produkcija povečala za 0,2 % v EU27, na območju evra pa za 0,4 %. Glede na februar lansko leto pa se je v letošnjem februarju industrijska produkcija v EU27 povečala za 7 %, na območju evra pa za 7,3 %. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na mesec poprej padla v desetih, zrasla pa v trinajstih državah in sicer največ na Portugalskem (1,7 %). Največji upad industrijske produkcije so zabeležili na Malti (-5,8 %) in na Danskem (-2,7 %).

5. Močan upad gradbeništva in turizma

Po podatkih SURS-a je bila vrednost gradbenih del, opravljenih v februarju letos, za skoraj 8 % nižja od vrednosti gradbenih del, opravljenih v januarju. Vrednost opravljenih gradbenih del se je v letošnjem februarju v primerjavi s februarjem lani zmanjšala za dobrih 20 %. Impulzni trend opravljenih gradbenih ur pa kaže, da je v februarju letošnjega leta sektor gradbeništva padal z mesečno stopnjo rasti -2,4 %.

16

Število turističnih prenočitev se zmanjšuje. Končni podatki SURS-a za februar letos kažejo, da je bilo skupno število prenočitev za 1,9 % manj kot v enakem mesecu leta 2010, hkrati pa obdelava podatkov kaže, da se je skupno število prenočitev v drugem mesecu letos zniževalo po mesečni stopnji -0,68 %. To je predvsem posledica upada domačega turističnega povpraševanja, saj se je v februarju število turističnih prenočitev domačih gostov znižalo za 2 % glede na februar 2010. Število prenočitev tujih gostov se je v letošnjem februarju zmanjšalo in sicer za dober poldrugi odstotek glede na enak mesec v lanskem letu. Impulzni trend prenočitev tujih gostov v februarju kaže negativno rast po stopnji -1,83 %.

Podatki o SURS-a o transportu za februar kažejo, da je bilo v javnem cestnem prevozu prepeljanih za 8,8 % manj, v zračnem prevozu pa za 6,3 % več potnikov kot v februarju lani, število opravljenih potniških kilometrov je bilo v javnem cestnem prevozu za 12,2 % manjše, v zračnem prevozu pa več za 2,8 %. V cestnem mestnem prevozu je bilo februarja prepeljanih za 2,4 % manj potnikov kot v istem mesecu 2010. Potniški promet na letališču Brnik se je v letošnjem februarju glede na februar 2010 zmanjšal za 0,6 %. V pomorskem prevozu je bilo v februarju prepeljanega za 30,1 % več blaga in opravljenih za 2 % več tonskih kilometrov kot februarja lani. Glede na enak mesec lani je bilo v februarju 2011 v register vpisanih za 1,7 % več prvič registriranih cestnih motornih vozil, med njimi za poldrugi odstotek več osebnih avtomobilov.

6. Brezposelnost ponovno upadla

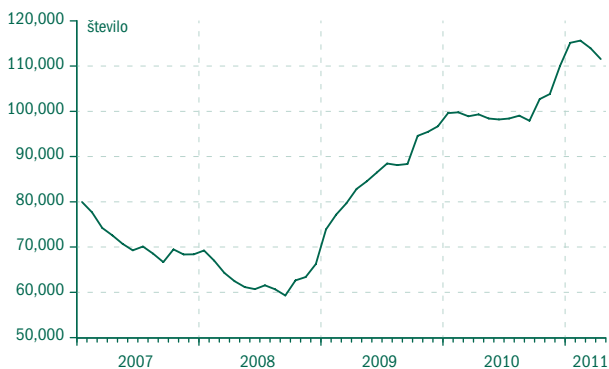
Število aktivnih prebivalcev se je po podatkih SURS-a v februarju povečalo na 937277 oziroma za 1279 oseb glede na mesec prej, glede na lanski februar pa se je število povečalo za 0,2 %. V februarju je bilo v Sloveniji 821669 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na januar se je število delovno aktivnih povečalo za 803 osebe ali 0,1 %, glede na februar lanskega leta pa se je to število zmanjšalo za 1,7 %. Med zaposlenimi osebami jih je bilo še vedno dobrih 92 % zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od februarja lani zmanjšalo za 2,3 %. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na februar 2010 zmanjšalo za desetino. Med samozaposlenimi pa je bilo 58 % samostojnih podjetnikov posameznikov, katerih število se je v samem mesecu februarju povečalo za 251, od februarja lani pa se je to število povečalo za 2,7 %. Število kmetov se je v februarju glede na januar povečalo za 82, glede na februar lanskega leta pa se je povečalo za skoraj 24 %.

Po podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji v aprilu registriranih 111561 brezposelnih oseb, kar je za 2,1 % manj kot v marcu ter za 12,3 % več kot aprila lanskega leta. V aprilu se je na Zavod na novo prijavilo 6216 brezposelnih oseb, kar je 21,2 % manj kot marca in dobra osmina manj kot v lanskem aprilu. Med novo prijavljenimi je bilo največ brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas, sledijo pa trajno presežni delavci in stečajniki ter iskanci prve zaposlitve.

V aprilu se je število brezposelnih, ki so se zaposlili, znižalo. Od 8603 brezposelnih oseb, ki jih je Zavod odjavil iz evidence, se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 6015, kar je 11,7 % manj kot marca. V primerjavi z lanskim aprilom pa je bilo zaposlitev za dobro polovico več. V obdobju prvih štirih mesecev letošnjega leta je bilo zaposlitev nekaj več kot 23,5 tisoč, kar je za tri desetine več kot v primerljivem lanskem obdobju.

17

Iskanci dela

Vir: SURS

Po podatkih Eurostata je bila marca stopnja brezposelnosti na območju evra (EA17) 9,9 % in se glede na mesec poprej ni spremenila, bila pa je 0,2 odstotne točke manjša kot v marcu 2010. V celotni evropski sedemindvajseterici (EU27) je bila stopnja brezposelnosti v marcu letos 9,5 % in se je glede na enak mesec lani prav tako zmanjšala za 0,2 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo v marcu 2011 v EU27 22,8 milijona brezposelnih, od tega 15,6 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v marcu 2011 najnižjo stopnjo brezposelnosti zabeležili na Nizozemskem (4,2 %), najvišjo pa v Španiji (20,7 %). Glede na isti mesec v letu 2010 se je v marcu brezposelnost povešala v desetih državah članicah, od tega največ v Grčiji, Bolgariji in na Irskem, upadla pa je šestnajstih državah, od tega največ v Latviji, Estoniji in Nemčiji.

CENE IN PLAČE

7. Obrat v pritisku cen surovin?

Aprila so se cene povečale za 0.8 %. Bolj dolgoročna dinamika (medletna rast) se je malo zmanjšala, trenda dinamika je tako še vedno opazno višja od 2 %. Cene blaga so se povečale precej bolj kot cene storitev.

18

Nadpovprečno so se aprila povečale cene proizvodov iz skupin obleke in obutve, alkoholnih pijač in tobaka ter stanovanjske opreme in stanovanja. Glavni razlogi za povečanje cene so bili sezonski (nove kolekcije pri obleki in obutvi), dvig trošarin(pri tobaku) in višje cene surove nafte (višje cene tekočih goriv za stanovanje). K skupnemu povečanju cen so največ prispevale višje cene obleke in obutve (0.3 točke). Aprila so se cene opazno znižale le v skupini komunikacij.

Povečanje cen, merjeno s harmoniziranim indeksom, ki je primerljiv med državami EU, je aprila doseglo 0.7 %. Tudi merjeno s tem indeksom, se je medletna inflacija znižala na 2 % in je tako še dodatno nižja od ustrezne (bolj dolgoročne) dinamike cen v evro območju, kjer je aprila medletno povečanje harmoniziranega indeksa cen še malenkost poraslo, na 2.8 %. Razlike v dinamiki cen med Slovenijo in evro območjem se povečujejo tudi pri osnovni inflaciji, ki kaže endogenizacijo eksternih vplivov na cene. Osnovna inflacija je bila marca v Sloveniji še vedno praktično enaka 0, medtem ko se je v evro območju povečala na 1.4 %. Negativna proizvodna vrzel potemtakem v Sloveniji še naprej zadržuje pritisk svetovnih cen surovin. Te so se namreč v letu dni povečale že tako visoko kot leta 2007, vendar je takrat, zaradi velike pregretosti ekonomije, sicer enak pritisk cen surovin povzročil zelo hitro naraščanje cen doma, ki je znatno presegllo naraščanje cen v evro območjem, ravno obratno se dogaja letos, saj rast cen v Sloveniji, zaradi relativno počasnega napredovanja ekonomije, vse bolj zaostaja v dinamiki za evro območjem.

Dinamika proizvajalčevih cen je marca malo zastala. Proizvajalčeve cene so se tekoče povečale za 0.4 %, medletna rast pa je bila 5.3 %. Porast proizvajalčevih cen je bil tokrat praktično enak po segmentih, le za domači trg in za izvoz izven evro območja je bil malenkost višji. Zaradi večjih razlik v dinamiki proizvajalčevih cen v predhodnih mesecih, še zlasti v drugi polovici 2010, so proizvajalčeve cene, za proizvode ki so namenjeni na tuje trga, kar za 7.5 % (za evro trge celo 8.9 %) višje kot pred letom dni. Proizvodi industrije za domači trg so se v letu dni precej manj podražili, za 4.8 %.

Po namenu porabe so začele pospeševati proizvajalčeve cene proizvodov za široko porabo (marca so se povečale za 0.7 %), čeprav imajo še naprej najvišjo bolj dolgoročno (medletno) rast proizvajalčeve cene surovin.

Tudi pri proizvajalčevih cenah se razlike v rasti med Slovenijo in evro območjem povečujejo; marca so namreč proizvajalčeve cene v evro območju ponovno opazno poskočile (za 0.7 %) in so že za 6.7 % (torej za skoraj 2 točki več kot v Sloveniji) presegle cene pred letom dni.

Cenovna pričakovanja so pri blagu visoka. Pri proizvajalčevih cenah so že dosegla najvišje vrednosti iz leta 2007, ko so bile svetovne cen surovin prav tako visoke kot sedaj, le da je bilo takrat slovensko gospodarstvo močno pregreto in je bil prenos pritiska surovin neprimerno lažji. V trgovini na drobno so cenovna pričakovanja prav tako opazno nad dolgoletnim povprečjem, vendar še vedno nekaj pod najvišjimi vrednostmi v 2007. Cenovna pričakovanja pri storitvenih sektorjih sicer v dinamiki precej zaostajajo za pričakovanji pri blagu, vendar so po marcu prav tako že dosegla dolgoletne povprečne vrednosti.

19

Cenovna pričakovanja so praviloma nižja kot v povprečju evro območja, razlike so največje pri gradbeništvu in storitvah, najmanjše pa pri proizvajalčevih cenah.

V zadnjem mesecu (od začetka aprila do začetka maja) so cene surovin (v evrih) pospešile padanje, saj so se zmanjšale za 7.1 % (mesec dni pred tem samo za 2.8 %). Najbolj so se znižale cene hrane (v evrih za 6 %), najmanj pa cena nafte, ki se je v zadnjem mesecu (za sodček West Texas) znižala za 1.9 %. Navkljub obratu v dinamiki cen surovin, pa je raven teh cen še vedno bistveno višja kot maja lani. Skupen indeks cen surovin (v evrih) je na začetku maja za 33.7 % višji kot pred letom dni. V letu dni so se daleč najbolj povečale cene neprehrambenih poljedelskih surovin (v evrih za 73 %). Razen cen surovin hrane so se cene vseh ostalih surovin povečale za več kot pol manj od neprehrambenih poljedelskih surovin. Najmanj so se (v dolarjih) povečale cene kovin; v evrih so se celo zmanjšale za 1.2 %.

8. Zaustavljanje plač

Februar je zadnji mesec z dostopnimi podatki o plačah. Povprečne (bruto) plače so se februarja zmanjšale, medtem ko je bila bolj dolgoročna dinamika (medletna stopnja rasti) 4,3 %.

Tako kot januarja se je tudi februarja zmanjšalo število delovnih ur. Zmanjšanje je bilo praktično enako sezonskemu; ker se je medletna rast plač februarja povečala (z 3.3 % v januarju na 4.3 %), se je povprečna plača za plačano uro februarja povečala za približno 1 %.

Februarja so se povprečne bruto plače povečale le v treh sektorjih gospodarstva (predelovalni dejavnosti, oskrbi z vodo in poslovanju z nepremičninami) - najbolj so porasle v hitro rastoči in z izvozom podprti, predelovalni dejavnosti, za 2.6 %. Tudi bolj dolgoročna dinamika plač je bila najvišja v predelovalni dejavnosti, saj so bile februarja povprečne plače za preko 10 % višje kot pred letom dni. Od povprečja so po bolj dolgoročni rasti opazno odstopale tudi plače v dejavnosti kmetijstva in gozdarstva.

V večini gospodarskih dejavnosti so se plače februarja zmanjšale, najbolj v rudarstvu in oskrbi z električno energijo, za preko 3.3 %. Tudi v dejavnostih, kjer so se plače tekoče zmanjšale, se je v večini primerov februarja bolj dolgoročna dinamika povečala; medletno povečanje je bilo februarja izven javnofinančnega segmenta najnižje v rudarstvu, oskrbi z vodo in strokovno tehnični dejavnosti (v vseh treh je bilo manjše od 0.5 %).

V sektorjih države plače še naprej stagnirajo; februarja so se malo povečale le v ožji državi, za 0.6 %, medtem ko so se v ostalih sektorjih plače znižale. Tudi na daljši rok (v letnem horizontu, od februarja 2011 do februarja 2010) so se povprečne plače v sektorjih države le malo spreminjale, porasle so samo ožji državi in izobraževanju, pa še tam precej (za več kot 3 točke) manj kot v gospodarstvu.

20

FINANČNA GIBANJA

9. Davek na dobiček opazno povečal javnofinančne prihodke

Javnofinančni prihodki so se aprila povečali za slabe 3 %, bolj dolgoročna dinamika pa je ostala še naprej krepka; medletna stopnja rasti je bila aprila 12.5 %, rast impulznega trenda pa je bila nad 10 % letno.

Medtem ko so v prvem četrtletju glavnino pospeška dajali domači davki na blago in storitve (davek na dodano vrednost in trošarine), so aprila precej poskočil predvsem donos neposrednih dajatev in ostali prihodki. Povečali so se skoraj za 90 milijonov, medletno pa so bili višji kar za 30 %, Uresničilo se je, kot smo že pričakovali v prejšnjih GG, precejšnje povečanje davka na dobiček, saj je usahnila možnost povrnitve plačanega davka iz predhodnih let zaradi tekoče izgube. Kot je bilo za pričakovati se je torej (zaradi dodatnih davčnih obveznosti po sprejetju zaključnih računov) davčni donos od davka na dobiček podjetij opazno povečal (za skoraj 60 milijonov), in je bil zato kar za 130 milijonov višji kot v lanskem aprilu (ko je bil ustrezen donos, zaradi refundacij davka, še negativen -69miljonov). Takšen ugoden donos v aprilu bo (zaradi popravljenega pavšala), kot smo že omenili v predhodnih GG, povišal donos davka tudi v naslednjih mesecih do konca leta.

Aprila se je opazno povečala tudi dohodnina (za preko 11 %) in je bila za 6 % višja kot pred letom dni. Bolj dolgoročna dinamika pri dohodnini je še naprej nespremenjena - enaka kot do marca.

Donos od prispevkov za socialno varnost, največji davčni obliki med neposrednimi davki in ostalimi prihodki (donos prispevkov predstavlja približno 65 % vsega donosa neposrednih davkov), najpočasneje napreduje. Aprila so ostali prispevki praktično enaki kot marca in so le za 1 % presegli ustrezne vrednosti v lanskem letu. Ker je donos od prispevkov

neposredno pod vplivom zmanjševanja zaposlenosti, zaenkrat niti visoke medletne stopnje pri povprečnih plačah (po 4.3 %) ne morejo dvigniti rast donosa od prispevkov preko 2 % medletno, saj se je ob začetku leta zaposlenost še vedno zmanjševala po medletnih stopnjah okoli 2.3 %.

Pri domačih davkih na blago in storitve je zaradi velikega premikanja timinga vplačil težko določiti tekočo trendno dinamiko. Zaradi tega je bolj kot primerjava s posameznimi meseci zanesljiva primerjava s kumulativnimi vrednostmi. Vendar je tudi tako popravljena primerjava bolj malo vredna, če je tudi tekoča vrednost kontamirana s posledicami premikanja timinga vplačil. Takšen je primer tudi z aprilsko vrednostjo. Aprilski donos je bil namreč manjši od povprečja v prvem četrtletju za 2.5 % in večji od povprečja v prvih treh mesecev lani za 9.5 %. Aprilski donos domačih davkov na blago in storitve je posledica opazno večjega donosa davka na dodano vrednost (zaradi premika timinga vplačil pri davku na dodano vrednost po obračunu) in velikega padca trošarin iz istega razloga. Davek na dodano vrednost bi se aprila verjetno opazno povečal, tudi če bi se izločil vpliv premika timinga vplačil, zaradi česar je bil donos po obračunu aprila sicer bistveno večji (in marca ustrezno nižji); dinamika davka na dodano vrednost od uvoza, ki ni pod vplivom premikanja vplačil, je namreč še naprej krepka, medletno opazno nad 10%! Za oceno koliko od velikega padca trošarin v aprilu je posledica premikanja vplačil pa bo potrebno počakati še na podatek za eden ali dva naslednja meseca.

21

10. Stagniranje bančnega posredovanja posojilnih skladov se nadaljuje

Skupna posojila rezidentom so se marca povečala za 1.7 % in so bila za 4.4 % višja kot pred letom dni. Ker je praktično vso povečanje posojil šlo denarnem sektorju, so skupni krediti (domačim) podjetjem in prebivalstvu marca ostali že tretji mesec praktično nespremenjeni in so bili le še približno 1.8 % višji kot marca lani.

Krediti domačim nefinančnim korporacijam so se marca, tako kot februarja, zmanjšali, padla je tudi bolj dolgoročna medletna stopnja rasti, tako da so bili marca krediti domačim nefinančnim korporacijam že za 0.6 % nižji kot pred letom dni. Krediti prebivalstva so se marca povečali za 0.5 %, vendar se navkljub temu zmanjševanje medletne dinamike, ki se je, tako kot pri podjetjih, pričelo julija lani, še naprej nadaljuje; marca so bili krediti prebivalstvu le še za 7.9 % višji kot pred letom dni. Po novembru lani se je zelo zmanjšala tudi dinamika stanovanjskih kreditov, ki so do konca 2010 vsaj delno nadomeščali siceršnje usihanje dotoka posojilnih skladov v gospodarstvo, ki se je pričel po drugem četrtletju lani.

Krčenje posojilne aktivnosti domačim nedenarnim sektorjem seveda še naprej poslabšuje likvidnost podjetij, ki se je pričela po oktobru lani, ko je rast depozitov gospodarstva dosegla najvišjo stopnjo. Depoziti gospodarstva so se marca sicer povečali za 0.3 %, vendar je bila raven depozitov nižja kot novembra lani in le še za 0.8 % višja kot pred

letom dni; zaradi premajhnega dotoka posojilnih skladov že štiri mesece stagnira tudi raven depozitov prebivalstva. Tudi pri sektorju prebivalstva se še naprej nadaljuje zniževanje bolj dolgoročne dinamike depozitov, ki se je začelo julija lani!

Aprilski dvig osnovne obrestne mere ECB ni opazno pospešil siceršnje naraščanje medbančnih obrestnih mer; enoletni euribor, na primer, je aprila sicer že presegel 2 %, vendar je le nadaljeval z dinamiko povečevanja po okoli 0.13 točke na mesec, ki traja že od decembra dalje. Podatki o obrestnih merah na drobno so dostopni do februarja; depozitne obrestne mere se februarja niso opazno spremenile, medtem ko so se posojilne povečale za 0.1 točke, tako za posojila prebivalstvu kot podjetjem. Še naprej so pri prebivalstvu kratkoročne depozitne obrestne mere in obrestne mere za potrošniške kredite nižje kot v evro območju.

22

11. Februarja večji tekoči primanjkljaj

V februarju 2011 znaša primanjkljaj tekoče bilance 130.2 milijonov € (februarja lani je bil 126.8 milijonov €). Pri tem je blagovni primanjkljaj 110.6 milijonov € (89.2 milijone €), storitveni presežek 58.0 milijonov € (67.6 milijonov €), saldo v dohodkih faktorjev 62.0 milijonov € (53.5 milijonov €) in neto odliv tekočih transferov 15.6 milijonov € (februarja lani 51.7 milijonov €).

V dveh mesecih skupaj je bil dosežen primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance 170.8 milijonov € (v enakem obdobju lani 146.7 milijonov €). Gre za blagovni primanjkljaj 173.7 milijonov € (108.8 milijonov €), storitveni presežek 144.2 milijonov € (149.1 milijonov €), primanjkljaj v dohodkih faktorjev 124.8 milijonov € (107.9 milijonov €) in primanjkljaj v neto transferih 16.5 milijonov € (79.1 milijonov €).

Na kapitalskem in finančnem računu je prišlo v prvih dveh mesecih 2011 do rasti zadolžitve za 63.4 milijone € (132.8 milijonov €). Pri tem je bilo neto tujih neposrednih naložb za -68.7 milijonov € (v enakem obdobju lani za -17.6 milijonov €), naložb v vrednostne papirje za 929.1 milijonov € (910.7 milijonov €), in ostalih naložb -809.9 milijonov € (-805.8 milijonov €). Mednarodne rezerve pri Banki Slovenije so se povečale za 27.1 milijonov € (lani 58.0 milijonov €). Statistična napaka po dveh mesecih znaša 3.6 milijonov €, v enakem obdobju lani je bila 47.6 milijonov €).

Plačilna bilanca
(v milijonih evrov)

	januar - februar		februar	
	2010	2011	2010	2011
I. Tekoči račun	-146,7	-170,8	-126,8	-130,2
1. Blago	-108,8	-173,7	-89,2	-110,6
2. Storitve	149,1	144,2	67,6	58,0
3. Dohodki	-107,9	-124,8	-53,5	-62,0
- od dela	19,8	18,1	9,9	9,0
- od kapitala	-127,7	-142,9	-63,4	-71,0
4. Tekoči transferi	-79,1	-16,5	-51,7	-15,6
- državni	-67,3	-22,5	-45,5	-23,6
II. Kapitalski in finančni račun	132,8	63,4	79,2	126,6
A. Kapitalski račun	-9,3	-7,9	-2,3	1,4
B. Finančni račun	142,1	71,2	81,4	125,1
1. Neposredne naložbe	-17,6	-68,7	-47,2	-9,4
2. Naložbe v vrednostne papirje	910,7	929,1	-446,3	-207,0
3. Finančni derivativi	-3,2	-6,4	-1,6	-3,9
4. Ostale naložbe	-805,8	-809,9	569,4	328,4
4.1. Terjatve	214,3	-617,5	64,1	400,0
4.2. Obveznosti	-1.020,0	-192,4	505,2	-71,6
5. Mednarodne denarne rezerve	58,0	27,1	7,2	17,1
III. Neto napake in izpustitve	13,9	107,5	47,6	3,6

23

Neto zunanja zadolženost Slovenije kot celote se je v januarju nekoliko zmanjšala. Konec januarja 2011 je bil bruto zunanji dolg Slovenije 41947 milijonov € (1050 milijonov € več kot konec decembra 2010), terjatve do tujine so znašale 30616 milijonov €, tako da je bil neto zunanji dolg 11330 milijonov € ali 89 milijonov € manj kot mesec prej. Delež javnega oziroma javno garantiranega dolga v celotnem dolgu je pri tem porasel na 42.8 %. Devizne rezerve pri Banki Slovenije so bile konec februarja 2011 le 753.2 milijonov €, od česar devizne rezerve 366.3 milijonov €.